

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

RELIGIA ȘI ORARUL DIN LICEE

În urma unor plângeri primite din partea părinților, că programa analitică și orariul sunt supraîncărcate, dl ministru al instrucțiunii a convocat la o consfătuire comună pe directorii tuturor școlilor din capitală, precum și pe părinții elevilor. Examinând aceste plângeri, dl ministru le-a recunoscut ca întemeiate. Căutând explicarea acestei situații, ea provine de acolo, că în timpul discuțiilor asupra reformei învățământului secundar, specialiștii din diferitele comisii și-au susținut fiecare obiectul respectiv. Ne amintim de timpul acesta nu prea îndepărtat, când specialiștii dovedeau cu argumente și raționamente, că fără cunoașterea obiectului lor în mod amănunțit, elevul nu-și poate forma o cultură generală.

În fond nimic mai firesc decât acest interes nutrit față de materia predată. Numai că pretinzând fiecare un număr cât mai mare de ore, s'a pomenit toată lumea că numărul orelor trece de treizeci, ceea ce în chip fatal a adus cu sine neajunsul, ca să se pună ore și pe după masă. Împotriva acestui fapt au protestat deopotrivă și profesorii și părinții. Fiecare din punctul lor de vedere. De elevi nu mai pomenim, căci ei ar fi protestat, dacă ar fi fost consultați, chiar și împotriva orariului de jumătate zi, aflându-l prea încărcat. S'au aflat însă și dintr'o parte și din cealaltă exponenți, cari să aprobe orariul pe ziua întreagă. Argumente s'au găsit și pentru aceasta, căci poznașa rațiune e foarte inventivă, când e vorba de aflat argumente, atât pro cât și contra. Părerile fiind astfel împărțite, pentru ca să împace — vorba românului — și capra și varza, s'a convocat amintita consfătuire a celor interesați.

Oricine judecă obiectiv asupra acestei probleme, va fi nevoit să admită greutatea soluționării ei. Pentru aceasta se cere o judecată, o minte solomonișană. Că programa analitică e prea încărcată, recunoaște toată lumea. Deci trebuie să se facă reduceri la singuraticile obiecte, ca prin această metodă de amputare să se reducă și numărul orelor. Asupra acestei chestiuni iarăși toată lumea e de acord. Greutatea însă începe atunci, când e vorba la ce materii să se facă reducerea. Ca să nu se repete cazul

cu specialiștii din comisii, s'a adoptat norma ca să se numească o comisie mixtă, compusă din reprezentanți de-ai corpului didactic și de-ai părinților, rămânând ca aceștia să decidă, ce anume poate fi omis din actuala programă analitică, fără să primejduiască scopul urmărit de învățământul secundar. Cum preocuparea școlii nu e numai furnizarea de cunoștințe științifice, ci și aceea de-a forma *caractere* adecă oameni morali și bine educați, atunci din puzderia de cunoștințe trebuie eliminat întregul balast al datelor abstracte, cari contibue cu prea puțin la formarea caracterului. Aceasta înseamnă că întreg învățământul trebuie așezat pe baze noi, prefăcându-l în *educativ*. Toate materiile predate în școală trebuiesc concentrate și grupate în jurul aceluși obiect, care a mai educativ.

Care e acest obiect? Credem că nu exagerăm de fel când afirmăm, că acest obiect e *Religia*, care are drept scop unic educarea copilului, formarea caracterului moral, pregătirea lui în așa fel pentru viață, încât să fie în stare să se conducă singur printre Scyla și Carybda ispitelor, întâlnite la tot pasul în furnicarul societății moderne. Și atunci nu înțelegem de ce printre cauzele, cari au dus la supraîncărcarea programei analitice, figurează la loc de frunte religia, prezentându-se lucrurile în așa lumină, ca și când ea ar fi marea, dacă nu chiar singura vinovată de acest fapt.

În fața acestei situații, problema trebuie pusă net pe față: contibue sau nu contibue religia la formarea de oameni morali? Dacă contibue la realizarea acestui scop, atunci are dreptul să figureze și pe mai departe în programă și în orariu, cu un număr proporțional de ore în raport cu valoarea ei educativă. Iar dacă nu contibue, atunci — evident — trebuie scoasă, ca să nu istovească zadarnic pe copii.

Că religia e un factor cultural și moral de mare importanță, au recunoscut-o și o mai recunosc și astăzi toți marii pedagogi. De luminile ei nu se poate lipsi un învățământ, ce se pretinde cât de modest a fi educativ. Cităm în privința aceasta cuvintele pedagogului cu renume mondial *Foerster*, care în cartea sa

„Școala și caracterul“ își propune să organizeze o cură de suflete, spunând între altele: „Sforțările științei pentru a aprofunda problemele formării caracterului duc, puțin câte puțin, la domolirea și la rezolvirea conflictului acut care, în toate țările, împarte azi în două tabere școala laică și Biserica. Cu cât influința din ce în ce mai mare a liberei cugetări va îndepărta școala laică de cura de suflete religioasă, pentru a o îndruma numai în spre partea intelectuală, cu atât mai mult institutorii laici vor simți că, fără inspirații morale înalte, școala, organizarea și rezultatele ei nu-s decât mecanisme cărora le lipsește ceva și cari, din lipsă de putere vitală, vor ajunge să se oprească din mers. Să începem să dăm toată atenția culturii energiilor morale, — și făcând aceasta, vom vedea că, prin chiar natura ei, cura morală de suflete cere să fie pusă pe o temelie religioasă. Am avut de multe ori prilejul, în cursul expunerii noastre, să

„El a purtat păcatele noastre, în trupul Său pe lemn, pentru ca noi, murind față de păcate, să viețuim dreptății. Cu rănilor Lui v'ați vindecat. Pentru că erați ca niște oi rătăcite, dar v'ați întors la păstorul sufletelor voastre“.

1 Petru 2, 24-25.

atragem atenția cetitorilor asupra prețului unic al religiei din punctul de vedere al educației morale.“ Și să nu ne scape din vedere, că acestea sunt dela un pedagog *laic*, iar nicidecum dela o față bisericească.

Că unde duce cultura exclusiv intelectuală, a remarcat-o deja celebrul filosof grec *Aristotel*, prin cuvintele: „Ceea ce face importanța educației morale, e că omul a cărui cultură este exclusiv intelectuală, degenerază într'o ființă cu atât mai sălbatecă și cu atât mai desordonată, cu cât e mai cultivată.“ La acestea am mai putea adăuga următoarea observare foarte judicioasă a pedagogului *Rabelais*: „Știința fără conștiință nu-i decât ruina sufletului.“

Dar să așteptăm cu încredere hotărârea ce-o va aduce comisia aleasă, cu toate că din sinul ei n'am cetit să facă parte vre-un preot. Căci verdictul ei va fi totodată un diagnostic al prezentului.

Pr. E. NICOLESCU

NOTIȚE CATEHETICE

A trecut timp, de când conducătorii țării au legiferat un obicei al bisericii ardelenne și o necesitate a bisericii de pretutindeni, ca învățământul religios în școlile primare să-l facă *preoții*.

La timpul său, această chestiune a dat naștere la un codru de articole; cum era și firesc mai toate privirile s'au oprit asupra sufletului și traistei cu cunoștinți pedagogice a pelerinilor, trimiși să deschidă ușa școlilor, în numele bisericii.

Din căsuța modestă a realităților noastre sătești, noi am privi aci mai mult reversul medaliei. Divina pildă spune că roadele — căci ele interesează viața — răsar din ogorul sau piatra unde sămânța cade. Cum și cine crește copilăria sufletească a lumii noastre școlărești? Familia? fiindcă ea este dată ca întâiul răspuns la întrebare.

Eu n'am găsit un copil de 7 ani, care să știe îngâna un rând de rugăciune, iar de Dumnezeu i-am auzit pomenind în altă ordine de sentimente. Părinții satelor noastre n'au vreme nici odată să-și privească, studieze și să-și obicinuiască copiii cu fapta acestor deprinderi, atâta timp cât din obiceiurile lor au dispărut minutele de cucernicie zilnică. Tatăl

e deplin satisfăcut când poate să asigure casei bucata de pâine zilnică, iar mama, când are atâta timp ca să petecească hainele jocului de peste zi.

Copiii, molipsiți, fie de ce aud în altă parte, fie de ce văd în casa lor, dau de lucru și de gândit părinților cu faptele lor. Cu toate acestea dacă le ceri colaborarea, ai nevoie și de ajutorul părinților spre o mai bună îndrumare a tineretului, dacă nu te refuză, atunci cu multă sgârčenje te ajută.

În toamna acestui an, am cerut copiilor prețul unor manuale de religie, pe care profesorul nostru de catehetică le-a alcătuit pe limba și mintea acestor mici catehumeni.

Fiindcă nimeni nu se grăbia să răspundă, am vorbit cu părinții: „ce să mai dăm bani și pe asta, când pot ceta religia din cartea de cetire. Doar nu s'o face popă“ etc., au răspuns unii din părinți.

Dovezilor mele că e nevoie de o carte aparte — mă gândeam la qui bene distinguit, bene docet — că de mai mult folos e pentru copii cartea aceasta, decât amalgamul de cunoștințe din cartea de cetire etc., s'a răspuns cu cele de mai sus.

Părinții sunt așa, cum au fost totdeauna, orientați și interesați mate-

rial, grijind să dea odraslelor o carieră. Nu un caracter; căci acesta este rostul bisericii.

Să iasă înaintea copilăretului, căci îl ia și înghite lumea cu ispitele ei. Cu cât scade influența familiei, cu atât să crească acțiunea bisericii.

Viitorul ei și al neamului — ce-o ocrotește — se zidește din cărămida de virtute sau păcat a școlariilor de azi.

Un viitor mai sigur decât pe piatra învățaturii lui *Isus* nu se poate clădi. De aceea, toate mijloacele pentru apropierea copiilor de Marele lor Prieten.

Trebue spus copiilor cum vorbește El de ei. Trebuie dată învățaturii Sale căldura și viața pe care au avut-o.

Puse la treabă toate formele de colaborare și de câștigare a școlari-

lor pentru biserică, rezultatele vor merge mai departe.

O lecție vie și atrăgătoare făcută la școală — eu le fac în capela — poate forma și pentru familie o hrană duhovnicească trimisă acolo printr'un membru al ei.

Tot prin copii putem apropia iară și iară de biserică, părinții aceia despre cari grăește Apocalipsa că „nu-s reci nici fierbinți“ (3, 16); plăcerea de a-și asculta copilul cum cântă, zice „Tatăl nostru“, „Crezul“ la biserică, sparge ghița unui obicei de a da pe aici numai la cele 2 sărbători mari.

Cine stă și chibzuește, află și alte forme, prin care o muncă cu spor în raza vieții școlare, își întinde roadele și în cea parohială.

Pr. V. ȘTEFĂNESCU

Colecționari de insulte.

Aceasta este ultima postură morală a jalnicilor scribi dela „Unirea“ blăjană. Epuizând invectivele dicționarelor secrete de esență iezuită, se reped acum desperați după cartușe la gropile pestilențiale, detestate nu numai de ortodocși, dar chiar și de străinii cu simțul elementar al pudorii.

Dumnealor reproduc anume, cu bucurie satanică, balivernele unei tipărituri imunde din Capitală împotriva ortodoxiei *ardelene*, cum și foiletonul veninos al unui critic literar, tocmai de acum 25 ani. Și ne aruncă radioși apostrofa: nu primim mâna ortodoxă, căci e murdară.

Iată, halul de inconștientă în care se bălăcește monitorul uniat. El nu ne surprinde prea mult. Dar e bine să-l cunoască toată Biserica ortodoxă, spre a ști cum să se comporte față de

asemenea ipochimeni fără obraz. Ei preferă să meargă la braț mai curând cu *ungurii* catolici, decât cu *românii* ortodocși.

Ce-ar fi să le aplicăm și noi aceeași metodă, reproducând din enorma literatură catolică *grozăviile* fără pereche ale atâtor papi, sau *imoralitatea* de azi a atâtor clerici ultramontani? Asta o vor dumnealor? Să ni-o spuie! Nu noi am avea ceva de regretat, deși operația ne repugnă. Și ce coincidențe perfide! În același număr, care aruncă în ortodoxie noroaiile strânse cu narine înfundate, se tipărește și o lungă proză schioapă a dlui G. Todică, care pretinzând că „cearta“ este vidată, ne invită la „armonie și iubire creștinească.“

Admirați și d-voastră „armonia“ din capul gazetarilor „Unirii“ și vedeți cât sunt de haotici și de lamentabili.

Conferințe preoțești și cercuri religioase.

Conferința de toamnă a preoțimii din tractul Lupșa.

Conferința de toamnă a preoțimii din tractul Lupșa, anul acesta a fost convocată în parohia Runc, filia Lunca-Largă pentru ziua de 27 și 28 Octomvrie.

Sâmbătă seara s'a făcut Vecernie și mărturisirea credincioșilor prezenți în parohia materă (Runc) de către venerabilul paroh Nestor Manciu din Ocoliș.

Duminecă dimineața s'a continuat mărturisirea credincioșilor unii veniți din parohiile învecinate să-și astâmpere setea duhovnicească.

La ora 8 s'a început serviciul divin de către un sobor de preoți.

La priceasnă a predicat tânărul paroh Augustin Faur din Boerești despre „Folosul cercetării bisericii pentru întărirea credinței.“

După Sf. Liturghie preoții și credincioșii formează un impunător cortegiu și se îndreaptă spre noul edificiu al școlii primare. Aici s'a făcut sfințirea apei mici și în continuare săvârșirea tainei Sf. Maslu.

La sfârșit a vorbit pâr. Nicolae Scriban-Brezești, despre păcatul „furtului.“

Plină de însuflețire și putere de convingere a fost vorbirea pâr. protopop Vasile Șpan.

Serbarea a luat sfârșit abia la ora 4 d. m.

Partea intimă a conferinței a fost deschisă abia la ora 6 seara în cancelaria parohială din Runc sub prezidiul P. On. protopop Vas. Șpan.

Este de subliniat faptul că pâr. protopop prezidează prima conferință în această calitate, și fiind momentul semnificativ preoțimea ovaționează ca Dumnezeu să ni-l țină mulți ani.

Partea centrală a conferinței intime a constituit-o teza „Preotul și politica“, asupra căreia s'a discutat cu toată seriozitatea.

De încheiere referentul scoate următoarele concluzii:

1. Preotul să-și exerciteze dreptul ce i-l dă legea de-a vota.

2. Să nu facă presiune asupra enoriașilor nici odată ca să voteze cu un partid sau altul, spre a nu fi bănuț că servește vre-o cauză pentru care ar profita.

3. Politica lui să se rezume mai mult la sfaturi părintești.

4. Preotul să se ferească de politica zgomotoasă și bazată mai mult pe promisiuni.

5. Să-și țină în curent enoriașii cu diferite curente, ce se ivesc adeseori primejdioase statului și bisericii.

Pr. C. GOG

Cerc religios.

Duminecă la 25 Noemvrie a. c. s'a ținut în parohia Brădești, comuna Rimeț, obișnuitul cerc preoțesc.

Credincioșii au alergat cu multă bucurie la sf. biserică. Numărul lor mare a umplut sf. lăcaș încât abia se putea străbate.

La ora 9 s'a oficiat slujba Utreniei împreună cu sf. Liturghie în sobor de către preoții Ioachim Groza, Ioan Macaveiu, Ioan Pârnu, Grigore Trimbițaș și preotul local Laurențiu Groza.

La priceasnă, după terminarea sf. Liturghii, a predicat cu multă simțire pâr. Grigore Trimbițaș. A insistat în special asupra rătăcirii sectelor, cari s'au încuibat în această parohie.

A urmat înălțătoarea slujbă a sf. Maslu, la care credincioșii s'au miruit. A cuvântat apoi vrednicul pâr. Ioachim Groza, arătând în termeni convingători, importanța sf. sărbători.

În încheiere, pâr. local a mulțumit fraților preoți.

T.

„Să nu mai dați în stăpânirea păcatului mădulărilor voastre, ca niște unelte ale nelegiurii, ci dați-vă pe voi înșivă lui Dumnezeu, ca înviați la o nouă viață, din morți cum erați.“

Romani, 6, 13.

FOILETON

Gheorghe Bogdan-Duică.

— Amintiri. —

De: GHEORGHE ȘION,
cetățean de onoare al Clujului.

Doi oameni mari Țara românească a pierdut unul după altul: pe arhitectul *Gh. Balș*, descendinte dintr'o familie veche boerescă moldovenească. În loc să se deie la plăcerile deșarte ale lumii, el s'a devotat studiului arhitecturii, și a făcut lucrări însemnate în ceea ce privește sfintele lăcașuri ale voievozilor noștri. Lucrările lui tipărite vor rămâne pilde pentru generația viitoare.

Al doilea vine *Gh. Bogdan-Duică*.

Fiind președinte de Tribunal la Iași, și arzând de dorul de a cunoaște societatea românească a Bucovinei, m'am dus la Cernăuți, unde am făcut cunoștință cu moldovenii de acolo, tocmai ca să văd deosebirea de educație a noastră a celor dela Iași, cari veniserăm dela Paris, căci la Iași ardeau sentimentele naționale, iar Bucovina părea amorțită.

Făcui cunoștință cu Mitropolitul *Silvestru Morariu*, cel mai mare Mitropolit al Bucovinei, de un înflăcărat patriotism; făcui cunoștință cu feldmaresalul Seracin, cu familiile Stamati, Hurmuzachi, Grigorcea, Vasilco, etc.

În același timp mă dusei la *Gazeta Bucovinei* al cărei redactor era tânărul *Gh. Bogdan-Duică*, cu care imediat am schimbat idei și sentimente, și de care nu m'am despărțit nici odată, până la

moarte. În același timp mă pusei în contact cu clasa intelectuală: preoți, învățători, profesori de liceu etc., cu cari am petrecut împreună, deși în ziua aceea eram invitat la un ceai. Evident că am întârziat; m'am dus, cerându-mi scuze de întârziere, căci am fost nevoit să petrec într'o altă societate românească. Care nu-mi fu surpriza, când un căpitan Vasilco, spune: Domnule, „societatea“ suntem noi, iar aceia sunt „intelectuali“. La aceasta am răspuns cam apăsător, că nici un „nobil“ n'am văzut între „intelectuali.“

Societatea nobililor și pe care se rezemă guvernării Austriei, erau baroni, conți, *von*, fără deosebire de naționalitate, încât era o despărțire profundă între nobili și intelectuali. De patriotism, de simțire românească nici prin gând nu le trecea. Tocmai atunci eșise o carte sub numele *Contele Vasili* (soc. de Viena), care dădea pe față tot sistemul de guvernământ al Austriei. În Bucovina fusese mai înainte un ardelean, anume *Aron Pumnul*, care scormonise oarecum sentimentele naționale.

*

Apoi Bucovina căzu într'o letargie, când nu se găsea un îndrăzneț român să ieie pe față conducerea politicii naționale, decât al doilea ardelean *Gh. Bogdan-Duică*.

Cuminte, prevăzător, un distins scriitor, care însuflețea ideea românească în Bucovina. A organizat, fiind cu acolo, un soi de întrunire românească pentru sărbătorirea ardelenilor, la care venise sute de țărani din Bucovina, dar nici un nobil. Armată, jandarmerie de jur împrejur, cu baioneta la armă. Am admirat atât curajul, cât și înțeleptele

discursuri ale țaranilor moldoveni.

M'am despărțit frățește de Bogdan-Duică, ale cărui relațiuni le-am urmat în țară. L'am văzut ca excelent profesor de liceu, l'am văzut la Liga culturală luând parte activă. Mă duceam la dansul și el venea la mine la Slănic în Moldova. Aprig patriot.

L'am întâlnit apoi la Cluj, imediat după război. Și totdeauna când am prezidat întrunirile naționale, Bogdan-Duică era cu suflet și inimă lângă mine.

L'am văzut în fruntea studenților, ținând cuvântări patriotice și înțelepte, și pe urmă l'am văzut la Slănicul Moldovei. Căutând pe Doctorul Anca îmi spunea, că dl profesor e bolnav de inimă și-i trebue liniște mare. Cu toate acestea a luat parte activă în politică la Tg.-Mureș, deseori fiind chemat la București. Și ultima dată l'am întâlnit la Cluj, deprimat, supărat și amărât. Mi-a spus: „Mi-am dat dimisia din politică; tu cunoști sentimentele mele; ca șef de partid la Tg.-Mureș văd că nu pot face nimic în sens românesc, căci intrigile unui prefect de acolo, care de origină o fi evreu, iar D-na sa minoritară, îmi pune pedeci în aspirațiunile mele românești.“

Nici odată n'am văzut pe Bogdan-Duică descurajat ca atunci. Și acum îmi dau seama, cum și pentru ce, fără veste, el s'a stins. Criticele și scrierile lui vor rămâne o iconă vie generațiilor viitoare, iar noi, prietenii lui îi zicem după vechiul obicei: „Fie-ți țarina ușoară.“

Cețiți și răspândiți „Viața Ilustrată“

INFORMAȚIUNI

Scaunul de mitropolit dela Iași. Presa din Capitală, cu pasiunea ei pentru senzational, discută succesiunea regretatului adormit în Domnul I. P. S. Mitropolit Pimen. Nimic de zis față de o discuțiune obiectivă. Câteva ziare însă, din nenorocire zise „bisericești“, coboară problema jos de tot, prin nota lor lipsită de cuviință și obiectivitate. Așa nu se servesc interesele de viață ale Bisericii. Iar dușmanii ortodoxiei triumfă.

Sfințirea unei noi Catedrale. Sfințirea măreței catedrale episcopalești din Bălți, amânată de mai multe ori, se face irevocabil azi 16 Decembrie c., în cadrul unor mari festivități religioase. Va fi una din zilele mari ale scumpei noastre Basarabii ortodoxe.

Acordul dela Roma și Statusul romano-catolic. Ziarele din Capitală ne informează, că în ziua de 14 I. c., a avut loc la Ministerul de externe o nouă consfătuire relativ la chestiunea Statusului catolic, reglementată, cum se știe, în „Acordul dela Roma“, al d-lui Valer Pop, președintele Agrului.

La consfătuire au participat dd. miniștri Dr. C. Angelescu, Al. Lapedatu și Savel Rădulescu.

Nu greșim punând acest fapt în legătură cu acțiunea F. O. R.-ului, care a organizat pe ziua de 6 I. c., adunări de protestare în toate comunele românești din Ardeal și Bănat

Parastas pentru G. Bogdan-Duică. P. S. Sa Episcopul nostru a dispus ca Duminecă în 16 Decembrie, la ora 11 din zi, să se celebreze un parastas în amintirea regretatului profesor și consilier eparhial G. Bogdan-Duică, distinsul fiu al bisericii noastre, plecat dintre noi fără veste, lăsând un gol ireparabil în corporațiunile pe cari le-a ilustrat în viață. În veci amintirea lui.

Întoarcere la ortodoxie. În comuna Biborțeni, jud. Odorhei, 50 de familii reformate au trecut la biserica ortodoxă. Faptul se explică. Pe vremuri comuna era curat românească

și ortodoxă. Sub presiunea guvernurilor ungurești și a întreg aparatului de Stat, bieții oameni constrânși prin prigoane și teroare, au trecut tocmai la religia calvină. Cei din urmă români maghiarizați au primit forțați noua confesiune abia în cursul războiului mondial.

Foile maghiare spumegă de mânie, acuzând autoritățile Statului de ingerințe. Dar zadarnic. Avem dreptul să ne aducem acasă fiii, rătăciți sau smulși cu forța în cursul vremilor de urgie.

În amintirea regretatului Dr. V. Saftu. Către toți bunii români ai României Mari: Împlinindu-se 12 ani dela moartea marelui român și însuflețitului protopop al Brașovului Dr. Vasile Saftu, care peste 30 ani și-a servit în modul cel mai idealist Biserica și neamul în vremuri grele și de restriște, suferind în anul 1916 batjocuri și grea internare la Șopron din partea dușmanilor noștri seculari, comitetul parohial al bisericii istorice a Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu în dorința de a-i ridica o cruce-monument pe mormânt, face un călduros apel la toți cunoscuții și foștii lui prieteni, a contribui cu o bobolul lor la eternizarea numelui acestui vrednic bărbat, pe care M. Sa Regele Ferdinand l-a numit primul episcop militar al României întregite.

Ofertele benevole se vor trimite la adresa comitetului. Președinte Dr. N. Stinghe; Secretar: Vasile Iordache.

Suflete milostive. Dl Petrică Dumitrescu (Almaru) și soția d-na Mărioara, fiica văd. Maria Costin din Hodac, mare proprietar în orașul Ploesti, au făcut o donație frumoasă și vrednică de toată lauda; anume un rând de sfinte odăjdii preoțești în valoare de 9500 Lei, precum și o sfântă Evanghelie compactată în catifea garnisită cu argint în valoare de 6500 Lei. Tot printre donatorii sfintei noastre biserici sunt vrednici de amintit generoșii: d-na și dl I. Gh. Stoianu din București dăruind o pereche de cununii din argint de mare preț pentru incununarea junilor cari vor pomeni pe neuitații donatori. Le aducem și pe această cale recunoscătoare mulțumiri. Pr. V. Fărcaș.

O piesă nouă a prof. Victor Papilian.

Distinsul autor al misterului ortodox „Cerurile spun“ jucat cu ocazia sfințirii Catedralei noastre, în mijlocul unui entuziasm neobicinuit, ne-a făcut surpriza unei noi piese dramatice, intitulată „Alt glas“.

Premiera a avut loc Marți, în ziua de 4 I. c., pe scena Teatrului Național, în prezența unui public ales și numeros. Subiectul e luat din realitățile etnice ale Ardealului, ceea ce dă piesei o puternică notă de actualitate. Autorul analizează conflictele dramatice, ce se nasc în familia țărânului ungar Sabău, căsătorit cu Maria o româncă gr.-catolică. În lupta pentru păstrarea rasei triumfă mama, călăuzită mai mult de instinctele ei față de acțiunea gândită a celor-

lalți, dirijați de rafineria preotului catolic Gabányi, gata să utilizeze orice arme condamnabile, spre a înfrânge românismul mamei. Din cei trei copii doi se românizează complet, cel mai mare însă sub influența Budapestei rămâne maghiar. Vroind să revină la casa părintească, chemat de tatăl muribund spre a servi ideea ungurească sub inspirația preotului, el este repudiat chiar de mamă și cei doi frați, din cari vorbește instinctul național. Piesa demonstrează, ce primejdii implică în Ardeal căsătoriile cu străini și în speță cu Unguri. Ea este deci o pagină de educație națională. De aceea, ar fi bine să facă ocolul orașelor din provinciile alipite. Dar piesa are și o incontestabilă

valoare dramatică. Cele 4 acte sunt scurte, vioaie și cu persoane bine conturate într-o acțiune ce antrenează. Autorul a făcut proba unei evoluții reale în tehnica dramatică.

Noi îl felicităm pentru această nouă izbândă teatrală, care-l situează definitiv printre scriitorii ardeleni consacrați. Premiera în genere bine jucată.

ȘTIRI OFICIALE

Nr. 7832/1934.

CIRCULARĂ

În ziua de 17 Noemvrie seara, în filia Lăpușești protopopiatul Cluj, situată pe muntele „Fărcaș“, la o altitudine de cel puțin 1200 m., un foc năpraznic a mistuit întreaga gospodărie alor 13 familii. Sărmanii credincioși din întreg avutul lor agonisit în cursul timpului cu nesfârșite greutatea au scăpat numai cu hainele de pe ei. Chiar vitele în grajduri și porcii în cotețe au căzut pradă flăcărilor mistuitoare. Matricolele bisericii, cădelnița, crucea și alte ornamente sfinte au fost mistuite de foc. Credincioșii aceștia altfel săraci dela început, au ajuns azi într-o stare mai mult decât de plâns. Întreaga comună fiind săracă toți luptând din greu cu greutatea traiului, consătenii nu pot oferi celor năpăstuiți alt ajutor decât doar un adăpost provizor și vorbe de incurajare.

Invităm pe toți preoții, ca Duminecă în 23 Decembrie crt. la sfârșitul sfintei Liturghii să comunice această nenorocire enoriașilor cari vor fi prezenți în biserică, apelând la ei să contribuie cât vor putea. Ofrandele benevole se vor aduna cu un disc purtat la ușa bisericii.

Oficiile protopopești până la 15 Ianuarie 1935 ne vor înainta aici sumele astfel adunate, pe cari noi le vom împărți celor sinistrați.

Cluj, la 4 Decembrie 1934.

Consiliul eparhial.

Nr. 3170/1934.

COMUNICAT

La sfârșitul lunii acesteia urmează să se întocmească listele parohiale pentru anul 1935. Atragem atenția preoțimei noastre asupra circularului Nr. 7786 și 6959, publicat în „Renașterea“ Nr. 50/1933 ca să întocmească listele parohiale exact conform prescrierilor legale având în vedere prevenirea oricăror inconveniente ce s'ar putea ivi din cauza unor liste defectuoase.

Cluj, la 5 Decembrie 1934.

Consiliul eparhial.

Nr. 7745/1934.

Comunicat oficial.

La 1 Ianuarie 1935 expiră termenul de 5 ani prevăzut de valabilitate al tuturor carnetelor de identitate servind pentru călătoria cu preț redus pe C.F.R. Toate carnetele de identitate vor fi preschimbate cu formulare noi cu începere dela 1 Ianuarie 1935. Această operație se va executa după această dată și pe măsură ce se vor confecționa carnetele. Ca măsură transitorie, valabilitatea vechilor carnete se va prelunge astfel că vor fi valabile cu ultima viză de pe Octomvrie 1934—31 Decembrie 1934,

până la data de 1 Aprilie 1935. După această dată vechile formulare se vor viza pe anul 1935 după cum urmează:

Carnetele de identitate care mai au loc pentru viză se vor viza mai departe la locul obicinuit, ca și în trecut, pe anul 1935.

Carnetele de identitate care nu mai au loc liber pentru vizele anuale, se vor face valabile pe anul 1935 pe prima foaie din față.

Cluj, la 6 Decembrie 1934.

Consiliul eparhial.

Nr. 7796/1934.

AVIZ

Onorații membrii ai Casei Clerului sunt invitați ca, de câteori solicită un împrumut dela acea Casă, să semneze clar numele, să indice exact domiciliul (parohia, posta și județul).

Cluj, la 7 Decembrie 1934.

Consiliul eparhial.

Nr. 7406/1934.

COMUNICAT

Drept completare la dispozițiile regulamentului pentru adunările parohiale și protopopești, congresul nostru metropolitan din 16 Octomvrie 1933 cu concluzul Nr. 62 a votat un adaus de regulament pentru procedura la votarea cu vot secret. Acest regulament promulgat de Consiliul Metropolitan la 30 Octomvrie 1934 se publică aci mai jos, cu adausul ca preoțimea noastră să ia cunoștință de dânsul și să-l pună în aplicare la diferitele alegeri bisericești, când se ivește necesitatea.

Regulament pentru alegerile cu vot secret.

1. Președintele adunării protopopești și acel al adunării parohiale, îngrijește ca în ziua alegerii dânsul să aibe la dispoziție buletine de votare netransparente, la aceeași mărime și culoare, cari se pot împătura.

Președintele este în drept să confecționeze buletine cu numele fiecărui candidat scris sau imprimat, purtând pentru fiecare candidat și numărul ordinii de intrare a petiției cu concurs în cifre arabe sau romane. În acest caz președintele va îngriji să fie la dispoziție și buletine fără nume și număr, de aceeași mărime și culoare.

Președintele este în drept să se îngrijească și de plicuri potrivite pentru buletine, dispunând, ca votarea să se facă prin buletin băgat în plic.

Cheltuelile buletinelor și plicurilor sunt în sarcina protopresbiteratului, respectiv a parohiei.

2. După decretarea votării secrete, președintele explică adunării cum se face votarea și îngrijește de distribuirea buletinelor și a câte unui plic, fiind în drept, ca în vederea distri-

ubiri și a pregătirii voturilor să suspende ședința pe timp potrivit.

3. Redeschizându-se ședința, președintele va chema pe alegători la masa prezidențială, ca fiecare să predea buletinul prin care își exprimă votul și anume după dispoziția președintelui sau împăturat de așa, încât numele candidatului să rămână acoperit, sau apoi băgat în plic.

4. Scrutinul se va face de către birou și bărbații de încredere în ședință.

Buletinele pe care se găsesc scrise mai multe nume sau alt nume, decât numele vre-unui candidat admis la alegere, sau cari sunt scrise sau imprimare pe alte buletine decât cele oficiale, sunt nule.

5. Modalitățile admise de președinte pentru votare se vor consemna în procesul verbal.

6. La masa prezidențială pot lua loc numai președintele, notarul adunării și bărbații de încredere.

În cursul votării este interzis să stea în nemijlocita apropiere a mesei prezidențiale altcineva, decât alegătorul chemat să ia în primire, sau să predea buletinul de votare.

Acte oficiale în legătură cu chemarea alegătorilor, distribuirea buletinelor și primirea lor se pot îndeplini exclusiv de președinte și membrii biroului.

Cluj, la 27 Noemvrie 1934

Consiliul eparhial.

Nr. 7132/1934.

CIRCULARĂ

Spre știre și strictă conformare comunicăm, că exploatarea și valorizarea pădurilor bisericesti administrate de stat, nu se poate face decât cu prealabila știre și aprobare a organelor silvice și exclusiv prin licitație publică aprobată de Inspectoratul regimului silvic respective Minister. Ordinul Ministerului Agriculturii și Domeniilor D. R. S. cu Nr. 206334 din 1934, înregistrat la Inspectoratul regimului silvic Cluj, sub Nr. 14675 din 6 Oct. a. c. privitor la aceasta este următorul:

„Cu onoare vă facem cunoscut, că până la primirea ordinului cu toate instrucțiunile în legătură cu amenajarea, exploatarea, valorificarea și regenerarea pădurilor țării, urmează să executați în continuare prevederile din ordinul nostru circular Nr. 110000—1933 dela 20 Mai cu următoarele lămuriri complementare:

1. Exploatarea din pădurile școlilor și bisericilor, administrate de Stat în Transilvania și Bucovina, potrivit art. 19 Codul Silvic art. 14 al legii dela 1 Iulie 1924 și art. 14 alin. D) al Regulamentului ei de aplicare nu se pot face decât prin vânzare și licitație publică, care urmează a să fiine și aproba de organele silvice, cu avizul proprietarului și al oficiului Central de licitații.

La pădurile de acest fel din Vechiul Regat și Basarabia, valorificarea urmează a se face potrivit art. 19 C. S. asemenea prin licitație publică direct prin proprietari cu avizul oficiului central de licitații, urmând a avea ca bază estimafia unui organ silvic autorizat.

2. Exploatarea în pădurile cetelor de moșneni sau posesorilor ne-

constituite în așezământ legal potrivit art. 29—37 C. S. nu se pot face decât dacă s'au îndeplinit în prealabil prevederile art. 47 din C. S. Pe când la obștiile de moșneni și posesorilor ratele constituite trebuie îndeplinite în prealabil prevederile art. 42 și 45 din C. S.

Valorificarea nu se poate la toate aceste păduri decât numai prin licitație publică potrivit art. 48 C. S. În caz contrar se vor aplica de Dv. imediat prevederile art. 51 C. S., sesizând Ministerul prin proces verbal de constatare detaliată cu toate actele doveditoare asupra încălcării dispozițiilor legii.

Numai din căzătura și uscătura de extras anual în toată pădurea (din tăerile de ameliorațiune curente și din parchetul normal anual se va determina separat de Dv. exact porțiunea cu arborii de exploatat direct de proprietar pentru satisfacerea în natură a nevoilor de lemne de foc și construcție ale moșnenilor sau posesorilor, care vor plăti materialul cu prețuri de estimafia în Casa Obștei sau Composesoratului. Nu este permisă nici un fel de comercializare a acestui material decât numai folosința lui în natură prin codevălmași în limita drepturilor lor de proprietate în averea comună. Pentru procedări contrarii veți proceda exact ca și în cazul de mai sus constatând încălcarea art. 48 C. S. art. IX. din Legea dela 1920 Modificatoare a C. S. cu art. 17 din Regulamentul ei de aplicare și art. 14 din Legea dela 1 Iulie 1934 cu art. 14 alin. D) din Regulamentul ei de aplicare, sistemele abuzive folosite în special în Transilvania cu așa zise „barțe“ și cu vânzări deghizate prin posesori la diverși acaparatori vor fi urmărite de Dv. cu cea mai mare strictețe. După 10 ani de aplicare a legilor românești trebuie să se termine definitiv cu această samavolnicie.

Veți propune cele mai severe sancțiuni pentru agenții silvici dovedii că ar înlesni sau nu ar urmări imediat astfel de abuzuri.

3. Exploatarea în pădurile comunale și județene, administrate de Stat în Transilvania și Bucovina, se vor face la fel ca și pentru pădurile posesorilor cu deosebirea că vânzarea prin licitație publică urmează a se face de autoritățile administrative în drept cu avizul oficiului central de licitații.

Și aci se va determina exact la fel porțiunea cu arborii de exploatat direct de proprietar pentru satisfacerea în natură a nevoilor de lemne de foc și construcție ale serviciilor lui publice și ale locuitorilor comunei, care vor plăti materialul cu prețul de estimafia în casa comunei sau județului.

La pădurile de acest fel din Vechiul Regat și Basarabia valorificarea urmează a se face exact ca și în cazul pădurilor școlilor și bisericilor din această parte a țării.

4. Estimafiunile la toate pădurile administrate de Stat în Transilvania și Bucovina precum și la cele moșnenești sau răzășești din Vechiul Regat urmează a se întocmi obligatoriu și fără nici o întârziere de către șeful ocolului de regim de inspectorii de control.

Cele dela pădurile școlilor, bisericilor, comunelor și județelor cu valori până la 500.000 Lei se vor aproba de Dv. Restul se vor înainta Ministerului în acest scop.

Cele dela pădurile posesorilor sau moșnenești până la 500.000 Lei se vor examina potrivit art. 53 alin. d) și art. 54 rămase în vigoare, prin Comitetul Tehnic al Inspectoratului

și cu avizul dat de acesta se vor supune Ministerului spre aprobare.

Pe când actele de estimafia cu valori de estimafia mai mare de 500.000 Lei se vor înainta în același scop Ministerului pentru aprobare după examinarea lor de către Cons. Tehnic al Pădurilor de pe lângă el.

Estimafiunile la pădurile comunale, județene și posesorilor sau moșnenești se vor întocmi separat pentru porțiunile cu arborii ce urmează a se vinde spre exploatare prin licitație publică și separat pentru cele destinate să acopere nevoile în natură cu lemn de foc și construcție ale proprietarilor și serviciilor lui publice. Se vor depune concomitent spre examinare și aprobare.

La întocmirea actelor de punere în exploatare se vor folosi numai formularele comunicate la timp din partea Ministerului, care se vor completa exact cu toate elementele cerute prin ele.

Din cauza fluctuațiunii prețurilor în urma influenței comerțului extern și nevrozii pieții interne a lemnului nu se vor mai folosi la întocmirea estimafiunilor tarifele în vigoare, care nu mai corespund realității, ci se vor face analize de prețuri exacte și separat pentru fiecare act de punere în exploatare la care se vor anexa.

Actele de punere în exploatare nu se pot comunica nici unei părți decât numai după aprobarea lor de Dv., sau de Minister potrivit normelor și competenței fixate. S'au găsit șefi de ocoale, care să procedeze contrariu prov. când prin aceasta mari neajunsuri. Cei ce se vor dovedi în viitor vinovați vor fi aspru pedepsiți.

Estimafia aprobată se va comunica de șeful ocolului imediat proprietarului pădurii și Administrației Financiare, cu toate explicațiunile necesare, care astfel informată, să poată la timp urmări datoriile către Stat prin aplicarea de sechestre în mâinile cumpărătorilor în momentul executării vânzării.

Pentru înlesnirea unei concurențe cât mai mari și pentru câștigarea locuitorilor băștinași cu economii modeste în sfera exploatarea rațională a pădurilor și comercializării produsului lor câștigate, care să conducă astfel treptat la eliminarea antreprenorilor străini și a coaliției lor stragulante, veți explica proprietarilor și cu învoirea lor veți putea întocmi actele de estimafia separat pe cât mai multe loturi de diferite mărimi în cadrul aceluiaș parchet sau parcelă urmând să fie întocmite, verificate și aprobate deodată potrivit competenței fixate. Numai pentru întocmirea actelor de punere în exploatare, ce s'ar crede proprietarii pădurilor, școlilor, bisericilor, comunelor și județelor din Vechiul Regat și Basarabia, șefii Ocoalelor, care urmează a se executa cu promptitudine, vor putea pretinde pe lângă transportul la pădure, diurna reglementară pentru timpul efectiv angajat pe teren și lucrătorii necesari pentru executarea lucrărilor la pădure. Această obligațiune cade și în sarcina cetelor sau obștiilor de moșneni pentru pădurile lor.

La toate pădurile administrate de Stat din Transilvania și Bucovina precum și la cele moșnenești sau răzășești din Vechiul Regat și Basarabia, nu se poate face nici o exploatare și valorificare fără actele de punere în exploatare întocmite și aprobate de organele silvice ale acestui Minister în condițiunile sus menționate.

5. Pentru licitațiile ce urmează a se fiine de Dv. publicațiunile de vânzare care nu vor cuprinde prețul de estimafia, ci vor indica numai garanția provizorie, trebuie inserate la timp

în Monitorul Oficial și cel puțin în ziarul „Industria și Comerț“ din București Str. Luterană No. 4 indicat de Ministerul de Finanțe — acest ziar face inserarea gratuit.

În același timp ele se vor trimite obligatoriu Oficiului Național al Cooperăției conform art. 113 din Legea Cooperăției și Administrației Financiare locale spre știința acestora — osebbit de răspândirea întinsă a publicațiunilor în localități înconjurătoare pădurii respective.

Licitațiile se vor fiine concomitent de comisiunile de licitații de pe lângă Dv. și Ocol pentru valorile până la 500.000 Lei cu respectarea întocmai a prevederilor art. 88—110 din Legea Cooperăției cu modificările ei dela 1830. Pentru valorile mai mari ele se vor fiine concomitent de Minister și Dv. excepțional și de Ocol, dacă cere proprietarul.

Numai la pădurile posesorilor și moșnenești sau răzășești nu este nevoie a se înainta rezultatul fiecărei licitații Oficiului Central de Licitații spre știință și a se cere avizul lui prealabil în cazurile în care urmează a se decide adjudecării definitive.

Când organele fiscului vă vor fi comunicat direct sau prin acest Minister sechestre asupra materialului destinat a fi exploatat în toate pădurile administrate de Stat și cele moșnenești, valorificarea lui se va face de Dv. numai prin licitație publică, al cărei rezultat se va aproba conform cu avizul prealabil al Administrației Financiare respective, care se substituie în astfel de cazuri proprietarului pădurii pe deplina ei răspundere potrivit Legii Contribuțiunilor Directe.

Rezultatul licitațiilor regulat fiinute se va aproba până la 200.000 Lei de către șeful Inspectoratului, iar peste această valoare de către Minister căruiă îi veți înainta toate lucrările în original cu referat asupra modului, cum au decurs dela început comparativ cu prevederile legale.

Vă rugăm a lua imediate și severe măsuri de executare întocmai comunicând spre știință șefilor de Ocoale și apoi proprietarilor precum și organelor fiscale regionale în partea ce privește pe fiecare.”

Cluj, la 12 Noemvrie 1934.

Consiliul eparhial.

POSTA REDACȚIEI

Dr. A. B. A.-Julia. În adevăr este ceva patologic să reproduci actul de prozelitism catolic dela Oradea — și totuși să-l tăgăduiești — cum face „Unirea“. Pentru ea se vede, că cuvintele și-au pierdut înțelesul. De aceea, menținem calificarea ce i-am dat-o de „epistolie neghioabă“. Pentru că este cel puțin o impertinență, să încerci a combate credința unui popor întreg în fruntea căruiă se mai găsește și o dinastie ortodoxă.

N. R., Dej. Ai dreptate. A prezinta acasă și mai ales în presa catolică din străinătate, participarea M. Sale Regelui la „procesiunea euharistică“ uniată dela Lugoj, ca o identificare a dinastiei noastre cu catolicismul, este mai mult decât necuviință. „Unirea“ să bage de seamă, căci sunt o brăznică cari nu se iartă.

A apărut:

„CLUJUL ROMÂNESC“

Calendarul Eparhiei noastre pe anul 1935 și se află de vânzare la Librăria eparh.

Prețul unui exemplar:
cu Șematism . . . 30 Lei.
fără Șematism . . . 15 Lei.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.